

A MENYASSZONYIRUHÁS LEÁNY

A leány is csak olyan házban lakott, mint bárki más a nagyvárosban, ahol életemnek legnagyobb részét töltöttem. Legfeljebb, az épület előkelőbb részében emelkedett a városnak, és a környéket nem töltötte be ételszag. Az utcában cipekedő szegény emberek a város más negyedeiben laktak és csak átvonulási terepül használták a környéket. Életemben sokszor elképzeltem egy fekete dombot, amely a csúcsától egy ház felé és azon túl a síkságig úgy domborodik, mint valami nagy labda oldala. A domb oldalában állt a ház, abban lakott a lány, akihez betéregtettem pihenni. A hegyoldalba vékonytörzsű seprűfák voltak szurkálva feketészöld levelekkel, melyek télen lehullottak, hogy a fák azután a téli eget merev keménységükkel keresztezzék, hangsúlyozva a tél hidegségét és zordságát. Mikor a leányt megösmertem, rögtön tudtam, hogy ő az, aki lakója lesz a domboldali háznak. Büszke, szüzi arca nem törődött se velem, se az utcával, se a tájjal, amely körülveszi. Szeme semmit meg nem látva és észrevételre nem érdemesítve siklott el környezetem felett, s azzal sem törődött, hogy azokra, akik melléje szegődtek, minő hatást tesz ő. Attól a naptól fogva, amikor először látogattam föl hozzá, fekete dombbá változott a bérház lépcsője és seprűfákká a lépesőház vasrácsai. A fekete labda domború oldalán lépkedtem, mikor a leányhoz vitt utam a ház lépcsőin fölfelé.

Szerettem-e, vagy nem, magam sem tudtam. Leginkább azt mondhatom volna; szerettem volna szeretni, de nem mertem. Ha megkíséreltem kívülről, mint semleges szemlélő nézni a szobát, a leányt és önmagamat; a leányt, amint a tükör előtt áll, karjait feje fölé emelve és magamat, amint a pamlag sarkán gubbasztok, a szívembe nyilallott valami. Mert a lány ügyet se vetve a szobára, az ablakon túl elterülő tájra, vagy a szobában kuksolókra csak önmagában és feje fölé emelt karjainak kardpenge ívében gyönyörködött. Ha néztem az elképzelt képet és a pamlagon ülő alak szívének reménytelen szomorúságára gondoltam, ha az netalán a tükörnél álló leányt szeretné, dühösen kivertem szívemből minden érzést, mely a szerelemmel rokon. — Nem szabad a tükörnél álló leányt szeretned! — förmedtem magamra. — Nem szabad, hogy a diványon ülő alak ily meddő érzelmekkel gyötörje magát és nem szabad, hogy a másik lény, aki szintén te vagy és a szoba képét nézi, e nevetséges figurán nevessen. Csavargó voltál, az utcákon lődörögtél és a Menyasszonyiruhás Leányt kerested. Most már van hová betérned, ha hideg van, vagy a hosszú csavargástól elfáradtak a lábaid. Megtaláltad a Fekete Dombot is és a Fekete Domb házában a Menyasszonyiruhás Leányt is. Férj a bőröndbe, helyezd magad kényelembe és nézd, hogy a pamlagon ülő esztelen bohók hogyan ülnek és esnek belé a szerelembe.

Évekig jártam a Menyasszonyiruhás Leányhoz. A helyem mindig ott volt a fal melletti széken, a szoba legtávolabbi zugában és néztem, hogy a lány hogyan öltözködik, fésülködik és festi száját a tükör előtt. A pamlag sarkában mindig más ült, hol az alacsony, hol magas, hol szép, hol kevésbé szép férfi, ki hosszabb, ki rövidebb ideig. Volt hová járogatnom, de azért egyedül maradtam és senkit sem szerettem. Csak néző voltam

a szobaszínházban és bámultam, hogy a lány a pamlag sarkában ülő férfiaktól miként varázsol földönfutó szerelem-bolondjait. Némelyik örökre elbujdosott e férfiak közül mások fölkötötték magukat, de a leány utánuk sem nézett, csak tovább bámulta magát a tükörben. Az újabbakat sem hívogatta, tudta, hogy azok amúgy is beállítanak maguktól. A tükör megjósolta jövetelüket előre.

Amint múltak az évek, gyakran már szinte úgy éreztem, hogy a Menyasszonyiruhás Leány és én cinkosok lettünk és magam is kezdem már fölvenni azt a macskaszerelemet, amit a lányban mindig láttam, s amit a szoba bútorában és minden tárgyában föllettem. A bútorok, a dívány, a porcellánok, a képek a falakon mind elnyújtott testű, doromboló macskák voltak, melyek hízelegve nyalakodtak úrnőjük körül. Hosszú, karcsú derekukkal nyújtózkodtak, bársonyos talpacskáikat maguk alá húzták és fejüket úrnőjük lábához és oldalához dörgölték. A leány rájuk sem nézett, a macskakirálynő előtt nem volt tekintélye egyéb kis cicáknak, nem látta meg bennük azt a kényes, szelid, mégis oly vad, bizalmatlan és tartózkodó lényt, akit magunkhoz szólítani nem lehet s csak akkor közeledik, ha nem gondolunk rája. Hol macskák voltak a szoba tárgyai, hol duennák, akik alázatosan meggörnyedve úrnőjüket szolgálták. Macskák és duennák voltak azok a varrónők is, akiket gyakorta láttam a lány előtt földön görnyedni és ruháját igazgatni. Macskává váltam volna magam is, ha nem lettem volna az, aki voltam. A kóborkutyából azonban nem válhatik macska, még akkor sem, ha akar. Nehézkes és otromba voltam ahhoz, hogy valaha is macskává változva a Menyasszonyiruhás Lánynak igazi cinkostársa lehessenek és a szoba látogatóit hozzá hasonlóan megvetessem. Sőt, gyakran megsajnáltam őket, bár később jövetelüket is, pusztulásukat is megszoktam.

Évekig állt a leány a tükör előtt, évekig ültem én a sarokban, és úgy látszott már, hogy az idő változatlanul suhan fölöttem és fölöttem. Ekkor azonban beállított egy új vendég, a betegség, akit nem lehetett a régiekhez hasonlóan elintézni. Macska volt maga is, nőtény macska, akire más nők bája nem hat, részvétlensége meg nem indít. Azonkívül ellenség volt, idegen dzsungelből vette útját a szoba felé és kész volt megfojtani mindenkit, akit ott talál, ahol ő maga készült megtelepedni. Indulatai olyanok voltak a leánnyal szemben, mint aminőket az egyik vad férfi érez a másik ellen, vagy egyik gonosz nő a másik iránt. Akart valamit a leánytól, táplálkozni akart belőle, magával akarta hurcolni. Összehúzódott, ugrásra készült és támadott is, a leányt az első támadással torkonragadva és földre teperve.

A Menyasszonyiruhás Lányt ettől kezdve többet láttam az ágyban fekve, mint a tükör előtt. Köhécselt, egyre köhécselt és zsebkendőjét piros vérfoltok festették meg. Nem köpködött, arca nem torzult el a köhögési rohamok alatt. Láttam rajta, hogy anélkül, hogy akarná, vagy tudná, mit tesz, megkísérli duennájává és doromboló macskájává változtatni a betegség szennyes váladékait is. Valamelyest keresztül is tudta vinni szándékát, mert vérében és a fojtogató köhögésében sohasem láttam azt a piszkos testszerűséget, mint egyéb betegeknel. Macskák voltak azok, akiket azonban nem tudott megszelídíteni és egyre tovább marcangolták a torkát ölési és falási szándékokkal a szívükben.

A leány egyre sápadtabb lett. Orvost nem engedett közel ágyához, nem engedett kutyát keveredni a játszadozó macskák közé. Ennélfogva én-

rám sem hallgatott. Kétségbeesetten láttam, hogy az istennő szoborból táplálék lesz és róla is bebizonyítják, hogy húsból és bőrből készült, mely elrothadásra van itélve úgy, mint magam is és mindenki más. Tudtam, hogy ha ez így folytatódik, a Fekete Erdő és a Fekete Domb bérházzá változik vissza, és én tovább tocsoghatok az utca sarában, úgy, mint az előtt.

Elhatároztam, hogy megmentem a Menyasszonyiruhás Lányt, még ha macskává is kell változnom miatta. Másnap, amikor beállítottam, legszebb ruhám volt rajtam, bajuszom kacskaringósra volt pödörve, hájam felbodorítva. Még arcomat sem átallottam befősteni fehérre és pirosra. Olyan lehettem így, mint a város legszebb borbélylegénye. Azt akartam, hogy a lány hallgasson rám, maga fölött állónak érezzen, szavaimnak higgyen és velem jöjjön oda, ahová én vezetem, ahol megmentik. Szavaimat is szándékomnak megfelelően válogattam meg.

— Tegnap éjszaka egész éjszaka roptam a táncot — szólaltam meg. — A táncosnők kézről-kézre adtak, ők jöttek utánam, egy lépést sem kellett tennem feléjük. A csillár beragyogta a termet, táncra bizsergett a vérem. Bizony, szép éjszaka volt a tegnapi.

Késő este volt már, a szobában a függönyök le voltak eresztve. A függöny bársonyredőit símogatta a lámpafény. Lámpafényes világ volt a szoba, a házörző függőnymacska távoltartotta tőle az udvar és az utca kóborló szeleit és kóborló embereit. A Menyasszonyiruhás Lány feküdt az ágyban és kezeit nézte, melyeken végigsiklott a lámpafény, a körmök lapjain nagyokat csusszanva. A hű párnamacska elomolva támasztotta alá a derekát, játszadozva a lány szétszórt hajával. Rám ellenségesen és gúnyosan nézett, mintha mondaná, hogy felismeri bennem a kóborkutyát e búbajos maszk alatt is. Megvonaoló ráncai azt látszottak mondani, hogy a lány szívesebben játszadozik velem, mintsem az én segítségemet kérje. Nem csüggedtem, folytattam:

— Mikor éjfél ütött az óra, a terem egy részében kialudtak a fények. Félhomály lett, mely, mint valami langyos, úszató lé fogott körül bennünket, táncolókat. Mámorosak voltunk mindnyájan, az a mámor vett erőt rajtunk, mely magával ragadja azokat, akik mezítelenül összekerülnek egy nagy teremben, ahol semmi bútorzat sincs, csak egy nagy süppedő szőnyeg a szoba padozatán. Éreztük, hogy semmiért sem vagyunk felelősek, ami a szobában történik, hiszen a félhomály mindent eltakar. Minden, ami a terem falain kívül volt, bizonytalanná lett és elvesztette szemünkben létét és tekintélyét. Örjögő erővel folytattuk a táncot, a vágató táncosok ruhái vad szelet kavartak fel, mely szintén sűrű volt és orrunkon át torkunkba is behatolt.

— Az asszony és lánykezek úgy kapaszkodtak belém, mint a hínár az úszók lábába. Egymás kezéből téptek ki, úgy, hogy soha nem tudtam, kivel táncolok. Órák hosszat tartott ez a vad kavargás, táncosnőim arcát alig láttam és ők sem látták az enyémet. Éreztem, hogy a szépség és a fiatalság olyan dícsfényvel vesz körül, mely a sötétségen is áttör, mint a bajadérok teste a fátyolruha alól. Az asszonyi arcok, melyek percenként változtak mellettem, egybefolytak, mint a megpörgetett korongra ragasztott képek. Egy új asszonyi arc alakult ki belőlük, mely százszorta szebb volt nálad, csak engem szeretett és csak azért élt, hogy az én lélekzetemet érezze az arcán. Ez az asszony húzott, vont magával a terem sarka felé, mely ott egy nagy bársonyos pamlagölbe mélyült. Am, én csak táncolni akartam és kényszerítettem az asszonyt, hogy akaratomnak engedelmess-

kedjék. Így birkóztunk a terem közepén sokáig, miközben őrzöngve vágatott tovább a tánc.

A Menyasszonyruhás Lányra néztem, de nem láttam arcán szavaim hatását. Úgy láttam, szenved az idegen macska fojtogató karmai alatt, de nem mutatja. A párnamacska tovább játszott a lány hajával és ő az elleneséges és a duenna macska között fekve is gögös és magános maradt. Arca néha meg-megvonaglott, de kínlódásai és szenvedései között is szép volt.

— Kicsi lány. Kicsi kis lány — szóltam hozzá, a macskaember hangját félredobva. — Hallgass rám, próbálj magadra úgy tekinteni, mint ahogyan én nézlek! Te is csak ember vagy és te sem élhetsz örökké! Ha megszűrnak, vagy megcsipnek, az neked is fáj. Miért vagy oly gögös, miért hordod annyira fönn az orrod? Ha kikerülnél ebből a lakásból, felvennéd a kabátodat és lejönnél vélem az utcára, te is csak olyan mászkáló kis féreg volnál, mint a többi. S a felédfordulók, csak egy kopottas, vagy előkelő nőt látnának benned, aki siet a dolga után.

— Tévedsz, ha azt hiszed, hogy macska vagy, hidegebb, gögösebb és részvéltlenebb lehetsz, mint a többi. Akár macska vagy, akár nem, halandó vagy és állat vagy! Tévedsz, ha azt hiszed, hogy ha beteg vagy, egy idegen macskával játszol! A betegség ugyanúgy rág téged, mint bármelyikünket, aki közülünk akárminő nyavalyát szed föl! Nem tudom, egyáltalában látsz-e magadban valamit, vagy akarsz-e magadban valamit látni. Amikor még pici gyermek voltam, gyakorta álltam a tigrisek ketrece előtt és bámultam, amint lehemperegnek. Szerettem volna velük játszani én is, de szegényesnek és méltatlannak éreztem magam hozzájuk. Mikor összekerültem veled, úgy éreztem, ez az álomom beteljesedik. Ebből is láthatod, hogy nem állhatsz fölöttem, hiszen az én érzéseim után mentél, mikor macskának érezted magad. Akik sorban látogattak és belédszerettek, azok csak olyasmit éreztek irántad, amit sok férfi érez sok nő iránt. Nem te vagy az egyetlen, aki férfiakat az orruknál fogva vezetett! Emiatt ne tartsd magad másoknál különbnek.

— Nem tudom, mit látsz magadban és látsz-e egyáltalán valamit, de hidd el nekem, van valaki, aki mindnyájunknál többet ér. Az orvos az! Az erősebb annál az idegen macskánál, aki a torkodat fojtogatja! Megragadja a fojtogató állatot és a pokolba kergeti! Felkeresem az orvost és magammal hozom őt. Ha meggyógyultál, játszhatsz tovább a macskáiddal és tekergetheted a férfiakat tovább is az ujjad köré. Engedelmeskedj nekem és, ha egészséges lettél, újból az lehetsz, ami voltál és megvetheted az orvost is, aki megmentett!...

A lányra néztem. Valamelyest leereszkedett gögtrónusáról, de nem hozzám. Beleegyezett a párna és hajfürtjei játékába, mint az anya, aki együtt játszik gyermekeivel, közéjük leguggolván. Arcán is valami anyai jóindulat ült, mintha azt mondaná: játszhatom velük, hiszen macskák ők is, mint én, mégha kisebbek is nálam. A hajkígyók siklottak a párnán lámpafényes hullámokat vetve. A leány porcellánarca mozdulatlan maradt, csak a szája körül terjengett valami halavány mosoly, melyet a szenvedés sem tudott legyőzni.

Hosszúvá nyúlt orral somfordáltam haza, arcomon csurgott a veríték, a borbélylegény maszkot elmosva. Vereséget szenvedtem, de még nem adtam föl a reményt.

Többször meglátogattam még a Menyasszonyruhás Lányt, de a számat sokáig nem mertem kinyitni. Soha annyira fölöttem nem állt, mint

ez időben, amikor nem félt olyantól, amitől én rettegtem és nem futott ahhoz segítségért, aki előttem mindig úgy jelent meg, mint a megmentő. Arca azonban egyre fogyott és orcája közepén piros foltokban mutatkozott az idegen macska marása. Ez időben már a férfiak is elmaradtak mellőle. Hozzá vezető útamban mindig elhatároztam, hogy újból megkísérlem fölvenni a harcot életéért, de amikor ágyánál ültem, megcsapott a gőg hulláma, és figyelmeztetett, hogy még segítségemmel sem tolakodhatom hozzá közelébb. Egy esős napon azonban a szél úgy átfújta és lábam anynyira átázott, hogy fokozott mértékben éreztem emberi testem gyöngeségét. Senkit sem tudtam elképzelni olyannak, hogy ezek fölött álljon, még a Menyasszonyiruhás Leányt sem.

— Kerülne csak ide ki az esőbe — gondoltam — majd lefújná róla a szél a macskamázat! — Így tüzeltem magam, míg csak a lány házáig nem értem, remélve, hogy a gondolat megerősödik bennem és a lány ágyánál állva nem fog lefoszlani róla, mint valami gyöngye gyümölcs héja. Még nem tudtam, hogy mit fogok mondani, de elhatároztam, hogy minden, a szobában található tárgyra úgy fogok tekinteni, hogy az a külvilág dolgait juttassa eszembe, mégpedig a legkevésbé tekintélykeltő formában úgy, hogy azokon csak nevetni lehessen.

— Szeretném látni azt a doromboló állatot — gondoltam, — mely macskai méltóságát megőrizzé, ha azon nevetlen kölykök röhögnek. Nevetlen utcakölyök vagy, aki pojácának nézi és kineveti a cifraruhás királynét — parancsoltam magamra s e gondolatot egyre hajtogattam, míg csak a házig nem értem.

A macskák ravasz állatok és nehéz őket megfogni. A lány is úgylátzik, megérezte, hogy a szokottnál nagyobb elszántságot rejtegetek magamban, mert előkészült a megfelelő fogadtatásra. Azt hittem, ágyában fekvő fogom találni, de tévedtem. Azt hittem, rá fogom tudni erőszakolni az egészséges ember fölényét az ágyban fekvővel szemben, a felöltözöttét a levetkőzöttel szemben, amit eddig soha nem éreztem, ha vele beszéltem, mert betegen is, az ágyban heverve is ő volt az erősebb. Ő csak játszott avval és megvetette azt, aki a számomra rém volt. Azt hittem, a gúnyos és nevetségessé tévő érzésekkel a szívemben, most majd nem kell megszegyenítve elkullognom, de a ravasz kis macska megelőzött:

Ott állt a leány a tükör előtt és új ruháját próbálta. A varrónő előtte térdelt és a ruha uszályát tüzködté össze gombostüvel. Magasan és karcún állt a leány karjait feje fölé emelve és a tükörbe nézett. A lámpa a feje fölött lógott; a lámpafény-apródocskák serege rajzott ki ernyője alól. A lámpaernyő eltakarta a lámpát és nem láthattam, mi történik a fénynek e házában. A lámpaháznak csak a kapuja volt nyitva, mely lefelé irányult. Az apródocskák libasorban lépegettek lefelé egy hosszú ugrással a lány felemelt kezére szökkenve. Libasorban lépegettek lefelé tovább is, a nyak síma ívén leülve és vad sikoltások között nagyokat csusszanva. Azután a selyemruha garádicsa várt rájuk, egy-kettő, egy-kettő, dobogott rajta pici lábuk, amint jöttek, egyre jöttek. Hegyes süvegske volt a fejükön, apró lepkeszárnyacsok verdesték válllaikat. Amint verték a szelet, a szél is fénné vált, a ruha selymének ütődött, mely ragyogva verte vissza a fénné vált szelet. Szikrázott, ragyogott a lány ruhája, macskává varázsolva még a fényapródocskákat is, akik nyomban nyivákolni kezdtek, amint lejutottak róla a földre. Felmásztak a szoba üvegeire, porcellánjaira, a képek kereteire és ott hancuroztak tovább, mint

megannyi szárnyas macskaangyal. Ugy állt a leány a lámpafényben, mint a beteg rózsza. Sárga selyemruhája kissé megcsavarodott lábai körül, uszálya néhány lépést húzódva terjengett körülötte a földön. Szoknyája volt a virágváza, karcsú felsőteste úgy nyúlt ki belőle, mint a halfarkú hableány-szobrok felsőteste. A hableányszobrokban is mindig elátkozott virágokat láttam, melyek most virág és lány formájában egyszerre jelentek meg előttem. Soha a lányt olyan szépnek nem láttam, mint most, e beteg rózsaszobor alakban. Háttal állt felém, észre sem vette, hogy beléptem. Elképzelt fölényem elröppent, kendőlobogtatva inthettem búcsút neki.

Leültem szokott helyemre, térdeimet összekulcsolt kezem közé szorítottam, és behunytam szememet, hogy ne lássam a lányt és a belőle kiáradó megsemmisítő hatást imígy lerázzam. Hosszú ideig ültem így, mi alatt előbbi önmagam, aki az imént az utcán voltam, egyre döfködött könyökével és agyamon dobolt: — Neveletlen utcakölyök vagy, aki mindenén röhög! Gúnyold a lányt, gúnyold a szobát, gúnyolj mindent, amit tudsz! — zaklatott állandóan előbbi énem parancsoló hangja.

Kinyitottam a szemem és első pillantásom a varrónőre esett. Ez még mindig térdein csúszkált a lány körül, most köztem és a lány között, eltakarva a virágváza alsó részét. Egészen közel térdelt hozzám úgy, hogy erősen szemembeszökött furcsa megjelenése. Feje annyira csúnya és elriasztó volt, hogy szinte visszahökkenem. Korán megöregedett, tömpeorrú munkásszony fejét hordott a vállalai között, melyen a piszkos és fárasztó munkával eltöltött idő otthagytá a nyomát. Mindennek volt nevezhető ez a fej, csak fölényes és doromboló állatok fejének nem. Nem is értettem, hogy hogyan kerül nőnemű lény a lány közelébe, nyakán e csúf kutyafej-jel. Jobban megtekintve azonban láttam, hogy a varrónő alakja gyönyörű, karcsú, de mégis telt, izgató és vonagló, mint egy indiai hastáncosnő. Egyszeriben megértettem a férfirontó macskaravasztságot és gonosztságot, melyet ez a teremtmény magában rejtett: Elképzelttem magam a férfi helyébe, aki a macskatestet öleli és az ölelés pillanataiban a kutyafejet látja. Elképzelttem, mit érez a férfi, aki nyakig merül a bajadér teste gyönyörébe s közben a gyönyörmocsárból künrekedt fej figyelmezteti, hogy az élet és a test sokszor szennyes és kiábrándító. Még azt is el tudtam képzelni, hogy valaki e nőben — fején keresztül — a becsületességet szeretesse meg, s amint közelébb kerül hozzá, keleti háremek mámorába keveredik. A méregitalt megkóstolva, megszereti azt és menthetetlenül csúszik egyre lejjebb és lejjebb. Miután ezeket így megállapítottam, ment maradtam a varázstól s, amint a varrónőt néztem és szememet a Menyasszonyiruhás lányra vetni is alig mertem, belsőmet tovább döngető, csúfolkodást parancsoló másik énem lassanként felülkerekedett. Már nevetni is tudtam a kutyafejű macskán, aki az ostoba férfiakat a romlásba dönti, de akinek mérge, rám nem hat.

— Nem is vagy csúnya, de a fejedet kicserélhetnéd — szoltam a varrónőhöz. Ez nem felelt s én folytattam a gúnyolódást:

— Volt egyszer egy tarka macska, aki mindenhez hozzádörgölődött. Addig-addig dörgölte magát a tárgyak oldalához és az emberek lábaihoz, míg azokat is macskává változtatta. Beteg és rogyantlábú aggastyánok felkeltek toloszékükből, ha ő hozzájuk fente magát, nyivákolni kezdtek és a földön feterngve együtt játszottak vele. Dagasztott tészták kiszálltak a teknőből, lábakat nyújtottak magukból és hosszú farkat, s a tűzhöz bújtak, hogy ott nagyokat doromboljanak. Amerre csak járt a macska,

macskahadseregeket hagyott magá mögött, egymágukban nyivákolva, vagy tömegestül fetrengve és nagy macskahangversenyeket rendezve. Macskaszag töltött be mögötte mindent, csikosak, foltosak és bársonyosak lettek a szőnyegek és a bútorok, amerre járt.

Egy napon azonban, amint ment az utcán, piszkos és neveletlen utcakölykök hada jött vele szemben, köveket rugdalva és az utca tócsáiba térdig gázolva. Éhesek voltak, több közülük ebéd helyett pofont kapott, mert nem koldult össze elég pénzt. Haragjukat az utca kövein töltötték ki.

Az egyik közülük, egy szurtos és mindenre elszánt kölyök, meglátta a macskát. — Fiúk, ott szalad a mai ebéd! — kiáltotta.

Nosza, az egész sereg nekiiramodott, hogy a macskát nyakoncsípje. Annak most eszébe sem jutott bárkihez is hozzádörgölődni, futnia kellett, hacsak nem akart a peccsenyés tálba kerülni. Rohant, ahogy csak bírt; a kölykök utána. Nekiszorították a falnak, nem tudott egérutat nyerni. Bebújt egy pinceablakon és ott lapult a pince sarkában, nyakig belekeveredve mindenféle piszok közé. Reszketve hallotta, amint a fiúk kint azt ígérgetik neki, hogy kerüljön csak a kezük közé, majd önmaga köré tekerik a tepsiben és harapdálhatja saját farka végét. Hallotta, amint azok nagyokat cuppogtatnak szájukkal és róla, a macskaboszorkányról, mint valami finom csemegéről beszélnek. Hallotta, hogy testét, melynek szépségére mindig büszke volt, ócsárolják és mondják, hogy bőre bizony hitvány és eldobni való, de talpait és derekát meg lehet enni.

Nem tudom, mi történt veled, de ha rád nézek, az a macska jut eszembe. Képzeld el, hogy egy idegen kikötővárosban hajléktalanul csavarognál az utcán. A kutya sem törődne veled, éhes volnál, mint a farkas. Egyetlen vágyad volna, hogy valami jó zsíros gazdag embert találj, aki kész kincseit a lábad elé önteni. Muzsikaszót és fényt látnál és hallanál kiáradni egy házból. Azt hinnéd, hogy csupa szép és gazdag királyfi ül bent, aki rád vár. Betérnél és kocsmát találnál, mely tele volna részeg matrózzal.

Képzeld el, mi lenne. A matrózok annak rendje és módja szerint megmarkolásznának, úgy mint bármely lötyyedt, vagy telt húsú markotányosnét, aki eddig közéjük tévedt. Meg se néznének közelebből, ott fogdosnának meg, ahol érnének. Akadnának közöttük olyanok is, akik pipájukkal a szájukban mordulnának rád, hogy eridj a pokolba, ne zavarj a mulatságot. Ha nem engedelmeskednél, kihajítanának, hogy elterülnél a kocsmá előtt a sárban és sokáig hordoznál magadon a talpuk nyomát!

Körülnézegettem a szobában. Tekintetem a varrónő kalapjára és kabátjára tévedt. Ott heverték az ágy előtt, a földre dobva. Felvettem a kalapot és — jobbról-balról pofonítva — matrózkalap formájúvá alakítottam. Fejemre tettem, magamra kanyarítottam a kabátot és pipámat számba téve folytattam:

— Én vagyok Fókaszájú, az öreg tengeri medve, akit te multságában megzavartál. Megmutatom neked, hogyan szoktam elbánni olyan nőszemélyekkel, akik akkor jönnek, ha senki sem hívta őket, mint a macskák.

Közelebb léptem a varrónőhöz és rárivalltam:

— Mit keresel itt, te utcarongya? Nem látod, hogy itt matrózok mulatnak?

A lány dühösen nézett rám, de nem szólt. Megláttam tekintetében a sarokba szorított és megfélemlített macskát, aki még félig agyonverve is karmolni készül. Ez dühös kedvemet még fokozta s úgy szálltam vele szembe, mint akit nemesebb akarat és védelmezési vágy hajt. Így

is volt talán, a Menyasszonyiruhás Lány előtt akartam kigúnyolni és nevetségessé tenni, az egész macskamindenséget. Nem törődve a varrónő rám vetett pillantásával, nekirontottam. Hahahaha — dült a kacaj a számból, miközben fricskát nyomtam az orrára. — Mikor jössz legközelebb öreg legények közé, mi? — rivalltam rá. Nem ütöttem meg erősen, csak rángattam, lökdöstem, összeköcoltam a haját és meghúztam a fülét. Ugy megpöndörítettem, hogy nekiesett a falnak. A lány kieresztett körmökkel ugrott nekem úgy, hogy alig tudtam kitérni előle. Azonban két fricska, amit kapott, elvette kedvét a további verekedéstől. Fújva és köpködve elrohant. Kabátját és kalapját is otthagya.

Diadalmasan vágtam a kalapot a sarokba. A gúny erejének érzete úgy megtöltött, mint villamosság a Leydeni Palackot, szinte az ujjaim hegyén éreztem kipattogni. Leültem székemre és a Menyasszonyiruhás Lányra néztem.

Az még mindig a tükörben nézegette magát, még felemelt karjait sem engedte le. Kedvesen mosolygott visszatükröződő képmására; két cica gyönyörködött ott egymásban, talán nem is láttak és hallottak semmit az iménti jelenetből.

— Hogy tetszett, amit láttál? — kérdeztem még mindig diadalmasan.

Lassan megszólalt, mintha tükörmásának beszélne:

— Szép a ruhám?

— Szép — feleltem csendesebben, de még mindig nem adtam föl a reményt. — Micsoda ruha az? hova készülsz benne?

Most megfordult a lány és rámnézett. Karjait is leengedte és kezét lassú, gyöngéd mozdulattal végigcsúsztatta a derekán. Az ő szemében is ott láttam a macskát, mint az előbb a varrónőében, de ez nem a megfélemlített macska nézése volt, hanem valami egészen más. Összehúzott szemei mögül kivillant egy résnyi fény: karcsú, magát riszálva kellető macska pillantása volt az, buja, doromboló, kéjes, játszani hívogató. Hízlekedő és mindig idegen, aki a szerelmi harc közben is karmol. Ugy nézett rám, mint a macska a kutyára, akit magába akar bolondítani. A gyöngédség összekeveredett szemében a macskák erejével. Még sohasem láttam szemében ezt a pillantást. Végigfutott rajtam a hideg.

— Megyek az esküvőmre — mondta.

— Az esküvődre mész? Hiszen beteg vagy és elpusztulsz, ha elhagyod a lakást! Orvos kell neked, nem esküvő! Ha egészséges leszel, tehetsz, ami neked tetszik! Hallgass rám, felejtsd el az előbbi bolondságot, tekintsz úgy rám, mint jó barátira. Vesd le a menyasszonyi ruhát és gyere velem az orvoshoz. Hiszen mindig köhécselsz és alig állasz a lábodon!

— A kórháztól se félj, ott jót akarnak veled. Nem leszel ott egyedül, társnőd is lesznek, akikkel beszélgetni lehet. Jó meleg van ott, jóízű orvosságokat kapsz majd, könyveket olvasol. Múlik az idő és tavaszra jobban leszel. Akkor fölveszed a menyasszonyi ruhádat és mehetsz az esküvőre. Még százszor szebb leszel, mint most!

Sokáig beszéltem még a lánynak. Csaknem sírtam, annyira belelovaltam magam a meghatottságba. Később vettem csak észre, hogy ő nem figyel rám. Ismét háttal állt nekem és a menyasszonyi ruháját nézte.

Eltávoztam. Mikor visszafordultam az ajtóból, csak a lány hátát láttam és tükörbeli képmásának egy részét, melynek azonban alsó felét elvágta a tükörkeret. Sejtettem, hogy már nem fogom sokszor látni, azt azonban nem tudtam, hogy ekkor látom utoljára. Mikor másnap visszatértem, a lakás üres volt. Az ajtó nem volt bezárva, és, amikor beléptem,

négy csupasz falat találtam ott. A ház nem állt már a Fekete Domb oldalában. Ha szerettem volna a Menyasszonyiruhás Lányt, elpusztultam volna a bánattól. Így csak vállat vontam és arra gondoltam, hogy sokféle esküvő van és sokféle vőlegény, a lány bizonyosan azzal távozott, aki legközelebb állott hozzá. Kan macskáknak is kell lenniök a világon — gondoltam.

Most itt lakom egy óriási ház fölött a fémkupolában, a csikorgó szélkakas alatt. Üres óráimban innen köpködök le a járókelők kalapjára. A kupolának fala nincs, acéloszlopok tartják a tetejét, a palaszürke ég helyettesíti a falat. A környék macskái ide járnak hancurozni és gyakorta nézem őket, amint egyensúlyozzák magukat a mélység fölött az ereszcatornák szélén. Nézem mulatozásukat, de nem avatkozom belé. Arra gondolok, hogy szebbek és bátrabbak nálam s talán olyasvalamit is tudnak, amit nekem nem adatott meg ismerni.

ROMAN GYÖRGY

Hideg idő.

*A partok közt tova dörgő,
Jégtáblákkal zajló idő.
Istenem, védj meg a partot,
Ha már eddig is kitartott.*

*Vessed néki már a vállad,
Hátaddal támaszd a gátat;
Lazul a gát, mert kivásott.
Ragadj Úram gyorsan ásót.*

*Tapaszd be a világ rését,
Hajszálnyi a repedés még;
De a semmi be-beloccsan,
Közöttünk fut hosszú csíkban.*

*Akin átfut, annak vége,
Átfordul a semmiségbe;
Forgácsolja a dübörgő,
Felcsapódó, jeges idő!*

*Nem hajót visz, csak halottat,
Mit hajjai szertemosnak;
A halál, mi át meg átcsap,
Az pörgeti a világot.*

*Fel-felbuggyan, már emelget,
Átítat már lassan minket.
Megszáradnánk. Bugyolálj be
Már akármilyen pólyába.*

DARAZS ENDRE